

Архітектура українського
мистецтва кінця XVIII-
початку XIX століття

Учениць 9-а класу
Коваленко Роксолани та
Вінжовської Богдани

План

- 1)Зародження архітектури
- 2)Архітектурні пам'ятки Меленького:
 - а)Колона Магдебурзького Права
 - б)Перший театр у Києві
- 3)Готель „Жорж„
- 4)Поява класицизму в українській архітектурі
- 5)Гошівський монастир
- 6)Костел Святого Йосифа
- 7)Маєток Галаганів
- 8)Костел Святої Анни
- 9)Палац Кирила Розумовського
- 10)Будинок вчених
- 11)Парк Софіївка
- 12)Потьомкінські сходи
- 13)Воронцовий палац

Зародження архітектури

- 0 Стоунхендж, Англія
- 0 Зародження архітектури відносять до доби первіснообщинного ладу у добу пізнього палеоліту (близько 10 тисяч років до н. е.), коли виникли перші штучно споруджені житла і поселення. Були освоєні найпростіші прийоми організації простору на основі прямокутника і кола, почався розвиток конструктивних систем з опорами-стінами або стійками, конічним, двоскатним або плоским балковим покриттям. Застосовувалися природні матеріали (дерево, камінь), виготовлялась цегла-сирець. Все це було освоєно людиною раніше, ніж з'явилась писемність.
- 0 Кінець існування первісного суспільства позначився будівництвом фортець зі стінами або земляними валами та ровами. У мегалітичних спорудах (менгіри, дольмени, кромлехи) поєднання вертикальних та горизонтальних блоків каменю свідчить про подальше освоєння закономірностей архітекtonіки (наприклад, кромлех в Стоунхенджі, Великобританія). Варто згадати також оселі на палях у Франції, глиноплотові будинки Трипільської культури в Україні.

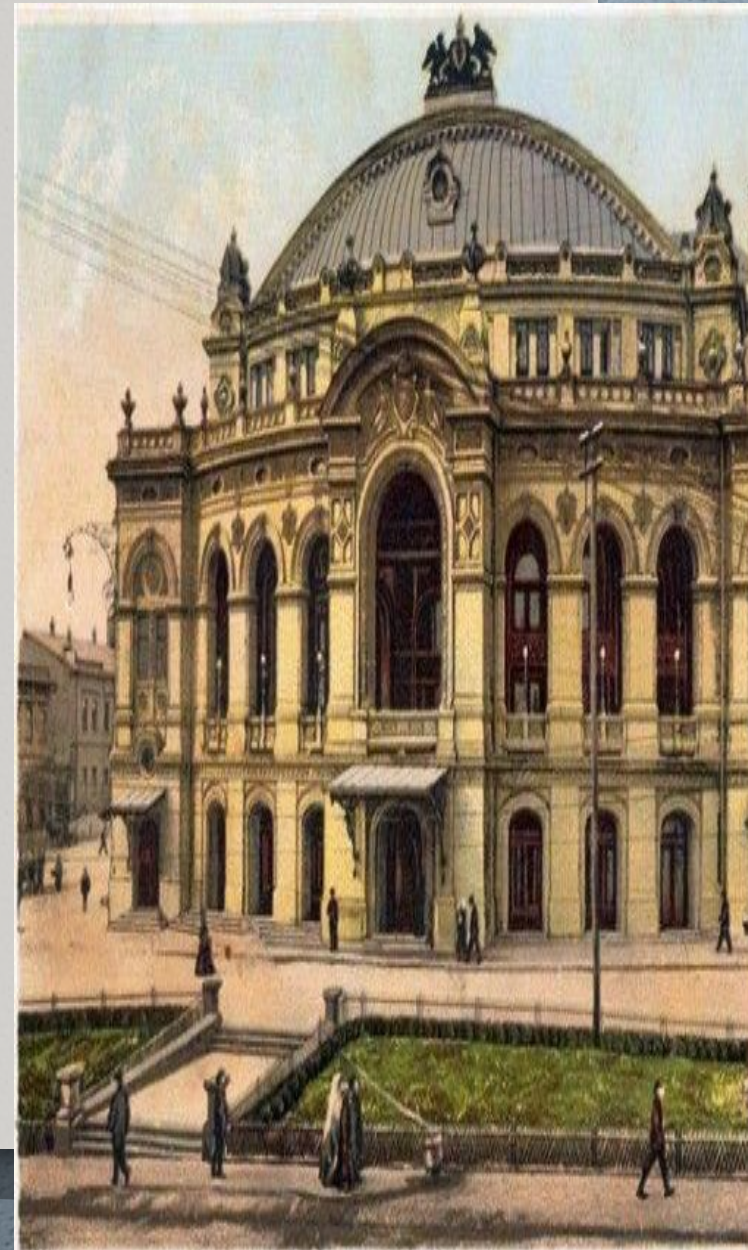
Колона Магдебурзького Права

- 0 Загальні та історичні дані
- 0 Пам'ятник Магдебурзькому праву розташований на Дніпровських схилах, біля Набережного шосе на київському Подолі.
- 0 Пам'ятник був поставлений на честь повернення місту в 1802 році Магдебурзького права, яке воно вперше дістало ще у XV столітті. Цю подію кияни святкували три дні ілюмінаціями й балами, а пізніше зібрали 10 тис. руб. на будівництво каплиці й пам'ятника з фонтаном. Автор пам'ятника — відомий київський архітектор Андрій Меленський. Цегляний павільйон над джерелом було освячено 15 серпня 1802 року.
- 0 Друга назва монументу — нижній пам'ятник святому Володимирі — пояснюється тим, що за легендою на цьому місці князь святий рівноапостольний князь Володимир хрестив дванадцятьох своїх синів. Із 1804 року митрополит Серапіон розпочав хресні ходи до пам'ятника з метою освячення води.
- 0 Проте імператора Олександра I не сповістили про спорудження пам'ятника¹. Цар висловив невдоволення цим генерал-губернаторові Андрієві Феньшу, якого пізніше було зміщено з посади.

Перший театр, споруджений у Києві

У серпні 1804 року київський війт Г. Рибальський звернувся з проханням про дозвіл на споруду театру до військового губернатора О. П. Торماسова. Рибальського підтримали бургомістр А. Барський і член ради К. Тернавський. 26 серпня губернатор дав згоду на спорудження будівлі за рахунок громадян і видав наказ головному архітектору А. І. Меленському. Під театр було віддано садибу на Кінній площі між Трьохсвятительською вулицею та дорогою на Поділ (нині Володимирський узвіз), що належала Мар'яні Меленській, дружині архітектора. Але оскільки М. Меленська не починала забудови на протязі двох років, ділянка нею була втрачена, натомість їй надали садибу на Печерську. Театр відкрився у 1806 році, вже при губернаторі М. І. Голенищеві-Кутузові. Площа отримала назву «Театральна», таку ж назву мали вулиці Хрещатик та Трьохсвятительська (ймовірно, в різний час; до другої половини ХІХ століття багато вулиць і площ Києва зовсім не мали офіційно затверджених назв, так, першу офіційну назву «Царська» колишня Кінна площа отримала тільки у 1869 році)

Готель „жорж„

- У 1898 році новий проект розробила віденська архітектурна спілка Фердинанда Фельнера та Германа Гельмера. Замовницею виступала Марія Гофман — остання власниця готелю з родини Гофманів. Австрійські креслення були дещо видозмінені львівськими архітекторами Іваном Левинським та Юліаном Цибульським і 1899 року затверджені магістратом. Будівництво тривало протягом 1899–1901 років. Урочисте відкриття відбулось 8 січня 1901 року. Первинно готель мав 93 номери, серед яких 32 були «апартаментами» класу «люкс». Номери коштували від 6 до 24 золотих ринських за добу.
- Відразу після відкриття споруду не раз піддавали критиці. Зокрема дослідник львівської архітектури Богдан Януш писав: Величезна споруда готелю не відрізняється архітектурною вартістю, а відома лише завдяки сучасному внутрішньому устаткуванню.[3] Критично висловлювався також архітектор та мистецтвознавець Казимир Мокловський, який високо оцінив лише скульптуру Марконі, зауваживши, що самій будівлі бракує стилістичної єдності

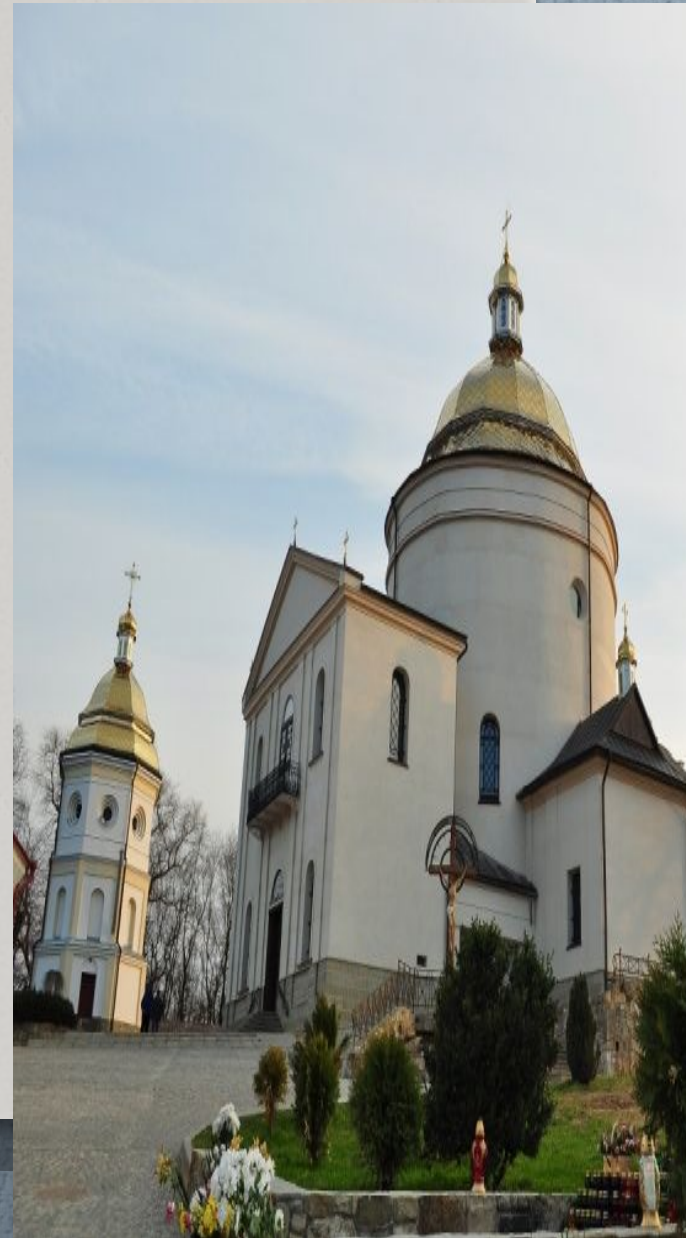

Класицизм

- З кінця XVIII ст. в Україну прийшов класицизм, так званий «міський стиль», характерною рисою якого було значне зменшення церковного будівництва. Перевага стала надаватись палацам та громадським будівлям.
- На межі XVIII–XIX століть характерними зразками класицизму були величаві палати гетьмана Кирила Розумовського в Почепі (проект Де ля Мото, арх. О. Яновецький), Яготині (проект Менеласа), Глухові (арх. Андрій Квасов) й Батурині (проект Андрія Квасова, арх. Чарльз Камерон). Величезних розмірів палата в Почепі, збудована у 1796 р., дає широку площу спокійних архітектурних мас, але із сухими й одноманітними лініями деталей. Зате справжнім мистецьким витвором є палата в новій столиці України — Батурині, побудована в 1799 — 1803 рр., де вже помітні впливи стилю Людовіка XVI. Не менш цікава величезна садиба Завадовського в Ляличах (арх. Джакомо Кваренгі, 1794—95), де цілий комплекс будов створює колосальне півколо, а головний корпус має витончені форми т.зв. палладіанства — типу Вілла Ротонда поблизу Віценци в Італії.
- Наприкінці XVIII та на початку XIX століття на землях України з'явилися поодинокі зразки стилю ампір (пізній класицизм, що наслідував зразки архітектури Риму імператорської доби)

Гошівський монастир

- Навколо питання виникнення Гошівського монастиря існують різні версії. Якщо врахувати, що перша письмова згадка про село Гошів відноситься до 1464 р., то монастир в урочищі «Красний Ділок» (згодом — «Чорний Ділок»), як місце поселення кількох ченців-пустельників, міг існувати значно раніше. У пошуку кращих і вигідніших умов ченці масово переходили з одного монастиря до іншого, а деякі заселяли необжиті землі на певній віддалі від існуючих поселень[2].
- Майже 5-столітня історія монастиря була дуже складною. 1570 року лицар королівського війська Кучулад побудував тут церкву і монастир, які на початку XVII століття спалили кримські татари. Вони також повбивали ченців.
- У 1629 році власник (або державець[3]) села Гошів Євстахій Шумлянський відбудував церкву і монастир у Чорному Ділку. Цей чоловік був великим жертводавцем, а незадовго до смерті й сам прийняв чернечий обіт.
- У другій половині XVII століття монастир перенесено на Ясну Гору. Ймовірно, переселення монахів на нове місце було зумовлене черговою пожежею. Але й тут у 1762 році вогонь пожег монастирські будівлі. Аби все відновити, знову потрібні були кошти і шалені зусилля. Саме тоді ігумену Йосафату Ленчевичу, згідно з його записами, з'явилася Божа Мати, яка втішила монаха і дала добру пораду щодо відбудови.
- Зібравши кошти, почалася робота. У 1771 році на Ясній Горі вже стояв монастир, а наступного року завершено відновлення церкви. Вона була невеликою, тож згодом, аби задовольнити духовні потреби віруючих, яких приходило сюди чимало, у 1842 побудовано більший храм. Він стоїть тут і донині[4].

Костел святого Йосифа

- Будівельні роботи почалися в 1891 році. У 1893 році будівлю було зведено, а в 1895 остаточно завершено. Велику допомогу будівництву храму надала Міська Дума.
- Церква була побудована в еклектичному стилі (з характерними елементами неороманських і неоготичних будівель) за проектом одеського архітектора Владислава Домбровського. У проектуванні Миколаївського костелу був використаний ранній проект Нового Католицького костелу в Одесі. Будівельні роботи почалися в 1891 році. У 1893 році будівлю було зведено, а в 1895 остаточно завершено. Велику допомогу будівництву храму надала Міська Дума.
- Церква була побудована в еклектичному стилі (з характерними елементами неороманських і неоготичних будівель) за проектом одеського архітектора

Маєток галаганів

- У інтер'єрі на першому поверсі розташований вестибюль, звідки парадні сходи ведуть на другий поверх, а через аванзал – у танцювальний зал, який знаходиться у центральній частині будівлі. Зліва від нього – кімнати для гостей та їдальня, а справа – вітальня, кабінет і спальня. Парадні приміщення палацу декоровані орнаментальним ліпленням і пілястрами. У минулому тут нараховувалося 60 кімнат. До службових будівель **маєтку Галаганів** відносяться господарські флігелі (1825-1831 рр.), стайня та оранжерея, які були збудовані у 30-ті роки XIX ст. Серед них особливо вирізнялася оранжерея, яка становила цілий комплекс споруд, куди входили огорожа, теплиці та головний вхід. У минулому у палаці була розміщена велика мистецька галерея, що стала основою для створення **Чернігівського художнього музею**, крім того, тут знаходилася унікальна коштовна колекція посуду і зброї.
- До палацового комплексу прилягає романтичний широкий **парк** з великим ставом, містками і альтанками. У давні часи парк був настільки великим, що за ставом просто зливався із лісом. До його складу відносилися – регулярна частина, що складалася з комплексу будівель та пейзажна частина, яка розміщена за палацом і по схилу спускалася до ставу. Вважається, що парк створювався упродовж кількох десятиліть, починаючи з кінця XVIII ст., хоча більшість паркових споруд відносяться до 1826-1829 рр. і пов'язані з іменем садівника-австрійця Бістерфельда та українського архітектора Павла Дубровського, серед цих паркових споруд – альтанка-ротонда та Готичний і Червоний мости. У минулому ландшафт парку доповнювали також інші паркові будівлі, до яких відносилися – ще одна альтанка, церква із дзвіницею та каплиця, які до наших днів, на жаль, не збереглися.

Костел святої а

Костел Святої Анни розташований в селі Озеряни Тернопільської області. Костел був споруджений в 1875 році князем Л. Сапєгою, який володів у той час цим селом. Головним архітектором і автором цього храму був Адольф Кун з Львова. Він і спроектував костел в неоготичному стилі. На фасаді будівлі зображена гарна скульптура з Табула, а також герб роду Сапєг. Портал в храм прикрашений різними деталями неоготики. Будівлю костелу дуже висока і його силует прекрасно видно з будь-якої точки села. У радянський час будівля костельоу використовувалося як склад і тільки в 1991 році його повернули у володіння католицької громади. Зараз костел Святої Анни діє і кожен бажаючий може подивитися на цей дивовижний і незвичайний храм.

Палац кирила Розумовського

Палац гетьмана Кирила Розумовського у місті Батурині на Чернігівщині був збудований за проектом відомого шотландського архітектора Чарльза Камерона упродовж 1799-1802 рр. у стилі класицизму. У своєму архітектурному вирішенні триповерховий палац є домінантою усього комплексу і височить над флігелями, що знаходилися з обох його сторін, та великим парком. Перший поверх будівлі збудований у стилі римської архаїки. Головний фасад прикрашений струнким восьмиколонним портиком, звідки відкривається вид на заплаву ріки Сейм. З відкритої тераси протилежного фасаду постає перед очима затишний вид на довкілля. Силуети палацу збагачені бічними фасадами з характерними напівротондами, які у інтер'єри входять овальними залами. За свідченнями дослідників та мистецтвознавців, цей палац створював своєрідну єдність архітектури та пейзажу, яка більше ніде не виявлялася у такій повній мірі. На той час до складу архітектурного ансамблю належали: розкішний палац, два флігелі і парк. Унікальним надбанням останнього гетьмана України Кирила Розумовського була бібліотека, в якій станом на 1774 р. нараховувалося приблизно дві тисячі примірників

Палац Кирила Розумовського в Батурині

Будинок вчених

- Збудований 1892 року за проектом архітектора Олександра Хойнацького на замовлення Володимира Качали, керівника підприємства «Київські мінеральні води», як двоповерховий будинок із залом для балів для заможних киян. Рішенням виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 21.01.1986 № 49 будівлі надано статус пам'ятки архітектури[1].
- Будинок має велику залу, блакитну, білу, зелену вітальні, в яких проводяться різноманітні наукові, освітні та культурно-просвітницькі заходи. Також у будинку діють клуби мистецтв, клуб туристів, клуб цікавих зустрічей. В будинку вчених відбуваються концерти, зокрема в рамках фестивалів «КиївМузикФест», «Прем'єри сезону», а також «вікі-концерт»

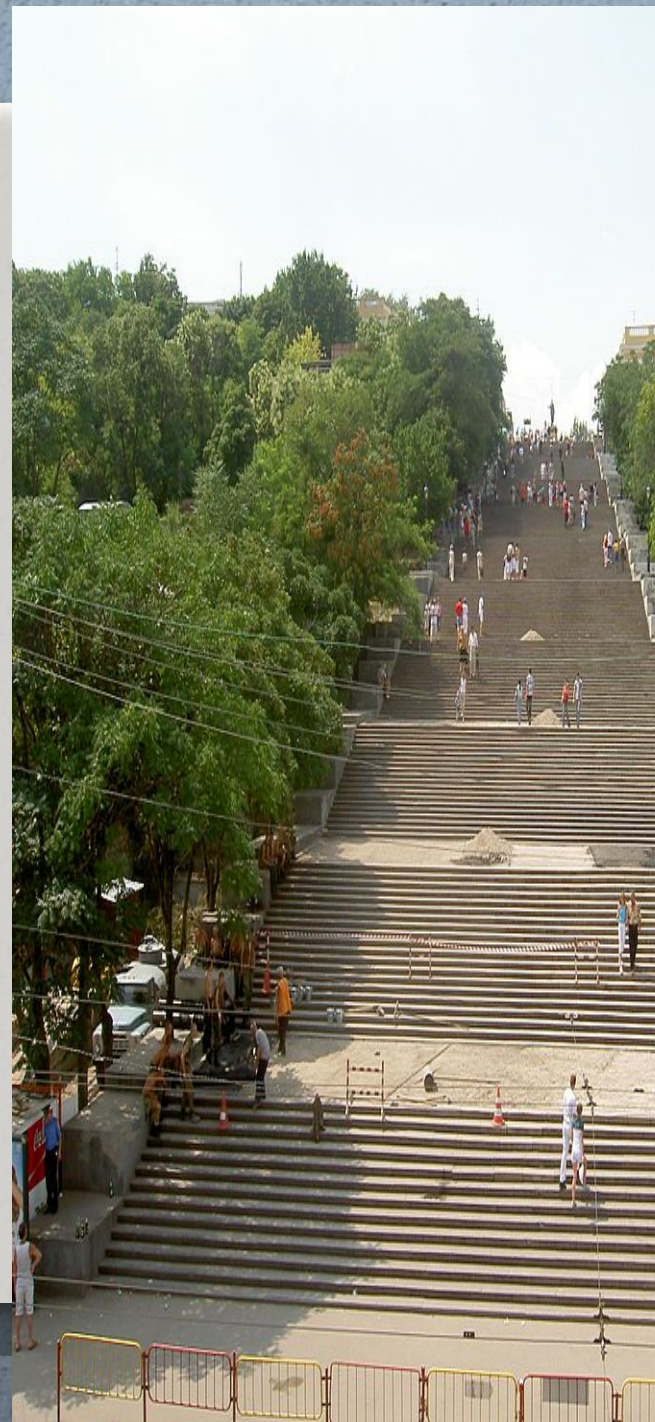
Парк софіївка

- Парк «Софіївка» заснований у 1796 році власником міста Умані, магнатом Станіславом Щенським Потоцьким та названий на честь його дружини Софії Вітт-Потоцької. Автором топографічного й архітектурного проекту і керівником будівництва парку було призначено військового інженера Людвіга Метцеля.
- Парк був створений у майже безлісій місцевості, розчленованій річкою Кам'янкою, балками та ярами, які врізалися в гранітне підложжя, що часто виходило на поверхню. При створенні парку вдало використано рельєф, але без заздальгідь наміченого плану. У процесі завершення робіт на окремих ділянках були висаджені місцеві та екзотичні деревно-чагарникові рослини, тоді ж були збудовані перші архітектурні споруди та прикрашено «Софіївку» скульптурою, переважно античною.

Потьомкінські сходи

- Гігантські сходи були спроектовані в 1825 році архітекторами Франческо Боффо, Аврамом Мельниковим і Потьє, а побудовані в 1837–1841 інженерами Уптоном і Ю. Морозовим. Світлий князь Воронцов розпорядився побудувати сходи в подарунок своїй дружині Єлизаветі, вони коштували місту 800 тис. рублів.
- Сходи побудовані «на тому місці, де була стежина», як стверджував одеський старожил Михайло Дерibas.
- Відповідно архітектурній досконалості конструкція сходів, в основному розроблена інженером Уптоном. Це гігантський, складений з місцевого вапняку клин, що покоїться на дерев'яних палях і «прорізає» трьома продольними та дев'ятьма поперечними склепінчастими коридорами або галереями, які утворюють на перетинах масивні стовпи. Стовпи й підтримують самі сходи: похилу площину з укладеними поверх неї сходами. Крізні поперечні галереї утворили на бокових стінках сходів красиві аркади.

Воронцовський палац

- Побудований палац на самому краю приморського пагорба, у місці, де колись була розміщена турецька фортеця Єні-Дунья, а задовго до неї — грецький античний поліс.
- «На західному кінці теперішнього Миколаївського бульвару, там, де був незначний будиночок поміщика Куликовського, граф Воронцов збудував свій прекрасний будинок» — писав історик М. Мурзакевич у книзі «Одеська старовина». Споруджене за проектом архітектора Ф. К. Боффо в 1827 році в стилі ампір, будівля на десятиліття викликала хвилі захоплення публіки.
- Палац візуально витканий з поєднань прямих і склепінчастих складових, архітектор використовував контраст між великими глухими гладкими поверхнями і колонадами. У розкішних інтер'єрах, оформлених видатним скульптором і живописцем Карлом Скотті, використані прийоми романтизму. Інтер'єри палацу являють собою найкращі зразки збережених інтер'єрів Одеси епохи ампіру. Парадні кімнати першого поверху включають передню, більярдну, напівциркульну їдальню з великою відкритою терасою, що дає прекрасний вид на Одеську затоку, велика зала (з розкішними дверима, в фільонках під лазурит і бронзу, з бурштиновими ручками, привезеними сюди з царського Михайлівського палацу в Петербурзі, з каміном із дорогої мозаїки en pierres fines), бібліотеку, «кімнату манускриптів», «китайський кабінет» графині Є. К. Воронцової, «турецьку кімнату».

Дякуємо за перегляд!)